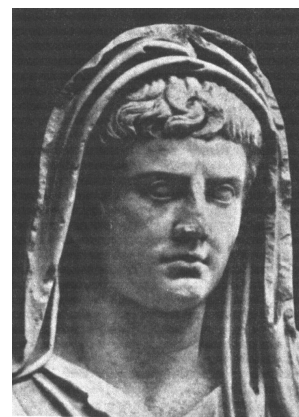

1 KOR. 11:2-16. HOOFDBEDEKKINGEN: WAT MOET JE ERMEE? Ds. R. D. Anderson (laatst aangepast 3 mei 2016)

Op het eerste gezicht kan wat Paulus hier schrijft verwarring of vervreemding opwekken. Toch zijn er nog veel kerken waar, vanwege deze passage, vrouwen een hoed in de kerk dragen. Laten we eerlijk zijn, een paar generaties terug droegen alle vrouwen een hoed in de kerk. Waarom doen we dit niet meer terwijl Paulus erover schrijft? Zou het waar kunnen zijn dat we op dit punt Gods apostel weigeren te volgen? Als dát het geval is, hebben we te vrezen. Want dezelfde apostel zegt: *Wie van u denkt te kunnen profeteren of in het bezit van de Geest te zijn, dient te erkennen dat wat ik u schrijf een bevel van de Heer is. Doet hij dat niet, dan wordt hij zelf niet erkend.* (1 Kor. 14:37-38).

Romeins man met hoofd-
bedekking bij het naderen van
een Romeinse god

Maar laten we dan ook gelijk bekennen dat er wel degelijk haken en ogen zijn aan wat Paulus hier schrijft. Niet alles is voor ons even helder. Neem bijvoorbeeld vers 10. Wat Paulus bedoeld heeft met de engelen (goede of kwade engelen?) is gewoon onbekend. En ook met dat “zeggenschap” op het hoofd van de vrouw zijn er 101 verschillende interpretaties. Toch hoeven we niet te denken dat er niets uit deze passage valt te leren en dat deze volledig ongrijpbaar is. Een ieder is voor de Here verantwoordelijk om op een eerlijk en oprechte manier met Gods Woord om te gaan. Het is wel zo dat er verschillende interpretaties van deze passage gangbaar zijn. Wat volgt zijn een aantal overwegingen waarvan ik zelf in de loop der jaren overtuigt ben geworden.

Waar het om gaat

Goed bekeken gaat het Paulus om twee specifieke activiteiten die bij de aanbedding van God horen, bidden en profeteren. Hij maakt zich zorgen om *de wijze waarop* men bidt of profeteert, met name over het gebruik van hoofdbedekkingen daarbij. Het betreft dus de hoofdtooi bij twee activiteiten waarbij men direct met God communiceert: *het spreken van een mens tot God* en *Gods spreken – via een profet – tot de mens*. Paulus heeft het daarom niet over allerlei andere activiteiten die bij de aanbedding van God kunnen horen, zoals lofprijzingen die over (niet direct ‘tot’) God gesproken of gezongen worden, avondmaal vieren, Bijbellezen, stichtelijke woorden spreken, enzovoort. Hij bespreekt twee praktijken (bidden en profeteren) die overal uitgeoefend werden en beslist niet tot erediens ten beperkt waren. Pas bij zijn bespreking van het avondmaal zal hij het hebben over hun samenkomsten (11:17-18). Deze regels hebben dus een breder kader. Naast samenkomsten kan men evengoed denken aan huiselijke en gelegenheidsgebeden en -profetieën. Voor alle duidelijkheid gaat het Paulus om het uitspreken van een profetie of een gebed. Mee-bidden in stilte terwijl iemand anders een gebed uitspreekt hoort hier niet bij (in die tijd werd dat niet “bidden” genoemd). Het gaat Paulus dus ook niet om fatsoenlijke kleding voor een vrouw in het openbaar (in die tijd was het normaal dat vrouwen in het openbaar hoofdbedekking droegen). Het gaat hem uitsluitend om de kwestie van hoofdbedekking bij het bidden en profeteren.

Waar het toe doet

Het is interessant dat voor Paulus de vraag of je hoofdbedekking draagt bij het spreken *tot of namens* God zo belangrijk is. Temeer omdat zijn regels juist *niet* aansluiten bij de normen van de cultuur in die tijd. De Grieken en Romeinen spraken gebeden (en profetieën) alleen uit in combinatie met het brengen van offers. Offers aan de god(en) werden gebracht zowel in tempels als thuis waar ook kleine huisaltaren waren. Bij de maaltijden werd een gebed uitgesproken in combinatie met een drinkoffer (wijnplenging). Grieken (zowel mannen of vrouwen) droegen geen hoofdbedekking bij het naderen van goden op deze manier. Romeinen (mannen en vrouwen) droegen juist wél hoofdbedekking bij het naderen van de meeste Romeinse goden, maar niet bij het naderen van andere goden (waar andere regels voor golden). Een sjaal of een deel van de toga werd dan over het hoofd gelegd zoals in de foto. Slechts de persoon die het gebed feitelijk uitsprak droeg zo’n hoofdbedekking.

De regels die Paulus voorstelt voor de Korintiërs en die in alle christelijke gemeenten over heel de wereld gehanteerd werden (zie 1 Kor. 11:16) maken een onderscheid tussen de hoofdtooi van mannen en vrouwen bij het bidden of profeteren. Als mannen in gebed voorgaan mogen zij geen hoofdbedekking dragen, maar als vrouwen in gebed voorgaan moeten zij wel zo’n sjaal dragen. Terwijl in de cultuur van die tijd de kwestie of een hoofdbedekking gedragen moest worden afhing van welke *god* benaderd werd, voor de Christenen moet het afhangen van je *geslacht*.

Waarom hoofdbedekking van belang is

Waarom is hoofdbedekking bij bidden en profeteren voor Paulus zo belangrijk? Is het wel zo belangrijk? Ja, dat moet wel, want Paulus neemt veel moeite om het uit te leggen en spreekt ook van een grote schande wanneer men deze regels niet opvolgt (1 Kor. 11:4-6). Hij geeft deze praktijk dan ook een principiële theologische onderbouwing.

Trapsgewijs laat Paulus zien hoe er een rangschikking van verantwoordelijkheid en vertegenwoordiging in deze wereld aanwezig is (het “hoofd” van iemand zijn, 11:3). Door met Christus te beginnen laat Paulus duidelijk merken dat hij vooral de gelovigen op het oog heeft. Maar zelfs Christus is verantwoording schuldig aan zijn hemelse Vader (verg. Joh.8,28; 14,31; Fil.2,8; 1 Kor.15,28). Wanneer Paulus van ‘iedere man’ spreekt, wordt duidelijk dat hij zich niet beperkt tot getrouwde mannen en vrouwen, maar, zoals straks uit zijn redenering blijkt, het oog op de volgorde van de schepping heeft (verg. 1 Tim.2,12-13). Bovendien is het duidelijk dat ook niet-getrouwde vrouwen konden bidden en profeteren (verg. Hnd.21,9). Even duidelijk is overigens het feit dat de rangschikking geen onderscheid in waarde of wezen betreft, alsof men God de Vader meer aanbedding verschuldigd is dan Christus, of de man meer waard zou zijn dan de vrouw.

Toch is deze rangschikking van verantwoordelijkheid en vertegenwoordiging in de wereld van groot belang wanneer men God nadert. Dan juist behoren wij symbolisch te laten zien waar wij staan. De man straalt Gods beeld en luister uit, wat passend is wanneer God benaderd wordt. De vrouw, hoewel eveneens naar Gods beeld geschapen, straalt de luister van de man uit. Zij heeft een ander plek in de rangschikking van Gods schepping. Toch heeft de vrouw wél het recht om zelfstandig God in gebed te naderen en ook namens Hem te spreken als zij door God aangewezen wordt als profetes. Echter, wanneer zij dit doet, behoort zij niet de luister van de man uit te stralen en daarom moet zij haar hoofd bedekken. Het is een teken dat zij God heel de eer wil geven die Hem toekomt en dat zij haar eigen (even waardevolle) taak en positie als vrouw erkent.

Naast deze principiële onderbouwing brengt Paulus nog twee gelegenheidsargumenten in om de Korintiërs te overtuigen dat deze praktijk aangehouden moet worden. Allereerst is het passend omdat de natuur zo’n praktijk weerspiegelt in de aloude normen en waarden rond haardracht (11:13-15). Los van allerlei bijzondere gevallen (die er ook in die tijd waren) was het normaal dat vrouwen langer haar droegen dan mannen. Dit is de norm sinds mensenheugenis, zegt Paulus, en hoort dus bij de natuur. Daarin zie je de hoofdbedekking van de vrouw weerspiegeld. Ten tweede, als er nog iemand is die erover wil gaan twisten, moet hij gewoon erkennen dat de regels die Paulus hier geeft door *alle* christelijke gemeenten gehouden worden (11:16). Paulus is wat dit betreft geen uitzondering. Hij kon op de steun van alle andere apostelen en christelijke gemeenten rekenen.

Wat doen wij ermee?

Wanneer ik jullie overtuigd heb, sta je voor de vraag hoe verder? Al hebben wij sinds de tijd van de apostelen geen profeten meer, het is nog steeds een groot voorrecht om onze Here te mogen naderen in het gebed. Wij brengen dan geen dierenoffer, maar pleiten op het offer van ons hoofd, Christus. Aangezien vrouwen bij de erediensten niet behoren te spreken (1 Kor. 14:34-35) behoeven mijns inziens geen hoeden in de kerk door vrouwen gedragen te worden. Zou het echter niet de bedoeling van Paulus zijn dat een vrouw haar hoofd wél dekt wanneer zij, bijvoorbeeld thuis of op vereniging, voorgaat in gebed? Als wij de mooie symboliek daarachter begrijpen vanuit Gods schepping en het recht van de vrouw om ook God rechtstreeks te benaderen, dan zou dat alleen een verrijking van ons geloofsleven betekenen. Maar dat is altijd het geval wanneer wij trouw in oprecht geloof Gods wet in de praktijk durven brengen.

Stellingen en vragen

1. Waaruit blijkt in deze passage dat Paulus absoluut niet wil dat mannen zich beter gaan voelen dan vrouwen?
2. Stel dat je overtuigd bent van deze uitleg. Durf je het dan toe te passen in de praktijk (bijv. op vereniging)? Waarom wel of niet?

3. Heb je vrienden of kennissen die leden zijn van een kerk waar hoeden door vrouwen gedragen worden? Durf je een gesprek met ze aan te gaan over deze praktijk?
4. Om God in gebed zomaar (zonder dierenoffer) te mogen naderen is echt een *voorrecht*. Beleef je dat ook zo? Waarom wel of niet?